

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

พัทธ์ธีรา รัตนชัย*, อีสมาแอ กาเต๊ะ**

*นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มครอบครัวไทยมุสลิม จำนวน 400 ครอบครัว และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 ครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิม คือ ขาดความรู้การบริหารเวลา การขาดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบิดามารดา การอาศัยในชุมชนที่ไม่ใช่ชุมชนมุสลิม การขาดเอกภาพในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเนื่องจากอาศัยรวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทของพ่อแม่ที่จะต้องช่วยกันทั้งในส่วนของการพัฒนาตนเองและพัฒนาลูกที่ครอบคลุมทั้งมิติความศรัทธา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ : ปัญหา, การอบรมเลี้ยงดูบุตร, หลักการอิสลาม, ครอบครัวไทยมุสลิม, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Problems and Ways to Tackle Islamic-base Parenting of Thai Muslim Family in Three Southern Border Provinces

Patteera Rattanachai*, Isma-ie katih**

*A Ph.D. student in the department of Islamic studies, College of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University Pattani Campus

**An Asst. Prof. Dr. and an adviser in the department of Islamic Studies, College of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University Pattani Campus

Abstract

This research aimed to examine and to propose ways to tackle problems encountered by Muslim family pertaining to Islamic-based parenting in three southern border provinces of Thailand. Quantitative data was collected through open-ended questionnaires from 400 randomly selected Muslim family whereas qualitative one was drawn from 12 Muslim family. The data was analyzed based on descriptive statistics and content analysis. The results of the research reveal that the encountered problems are lack of knowledge of how to manage time, bad relationship among parents, living in non-Muslim community, and lack of unity in taking care of children due to living in extended family. And the proposed way to tackle the problems is imperative that parents work in collaboration to improve both their parenting capacity and ways to develop their children especially in terms of faith, knowledge, and integrity.

Keywords: problems, parenting, Islamic-based, Thai Muslim family, three southern border provinces

บทนำ

การอบรมเลี้ยงดูบุตรให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์แห่งอิสลามนั้น ถือเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญและท้าทายอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเป็นโลกไร้พรมแดนมีการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหาเด็กและเยาวชนในทุกมิติมาเป็นเวลานาน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามก็ประสบปัญหาเด็กและเยาวชนเช่นกัน

จากการศึกษานำร่องโดยการสัมภาษณ์ครอบครัวไทยมุสลิมพบว่า หลายครอบครัวประสบปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม ส่งผลให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอาทิ เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว มีพฤติกรรมวัตถุนิยม ไม่สนใจเรียน ทำชีนา(ผิดประเวณี) ดิตพนัน และติดยาเสพติดเป็นต้น ทั้งๆ ที่ในทัศนะของอิสลามถือว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้เป็นพ่อแม่ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾ التحريم: (٦)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมัน คือ มนุษย์และก้อนหิน มีมลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮฺ ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา” (อัตตะห์รึม: 6)

นอกจากนี้ ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

(١) كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، إِلَّا مِمَّ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ)¹

ความว่า “ทุกคนในหมู่พวกท่านล้วนเป็นผู้รับผิดชอบ และทุกคนในหมู่พวกท่านต้องถูกสอบสวนต่อความรับผิดชอบของเขา ผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบและต้องถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของเขา สามีเป็นผู้รับผิดชอบในครอบครัวของเขา และเขาต้องถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของเขา ภรรยาเป็นผู้รับผิดชอบในครอบครัวของสามีของนาง และนางต้องถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของนาง” ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามในยุคปัจจุบันภายใต้บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ครอบครัวมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร และมีข้อเสนอแนะแนวทางหรือแนวปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม และหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำข้อค้นพบไปกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ อันก่อให้เกิดรูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม ส่งผลให้ครอบครัวไทยมุสลิมมีแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกๆด้าน มีความปลอดภัยทั้งดุนยา(โลกปัจจุบัน) และอาคีเราะฮฺ(โลกหน้า)

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhari หะดีษหมายเลข 893

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (ครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้) ทั้งหมดจำนวน 400 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและนัดวันมาเก็บแบบสอบถามคืน จากนั้นนับจำนวนและตรวจสอบความสมบูรณ์ ได้รับกลับคืนมา 100 เปอร์เซ็นต์ในลักษณะสมบูรณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS คำนวณหาค่าร้อยละและนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบการบรรยาย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ (key informant) ทั้งหมดจำนวน 12 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยนัดวัน เวลา สถานที่ เดินทางไปสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ (content analysis) บันทึกแล้วนำข้อมูลไปตรวจสอบความถูกต้องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้นมาปรับแก้ข้อมูลให้ถูกต้อง นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาจากการตอบแบบสอบถามมีดังนี้ ปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ด้านพ่อแม่ขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามแบบองค์รวมคิดเป็น 50% รองลงมาคือปัญหาด้านพ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองคิดเป็น 25% ส่วนสภาพปัญหาด้านที่พบน้อยที่สุดคือ การส่งลูกเรียนโรงเรียนที่สอนสามัญเพียงอย่างเดียวคิดเป็น 5%

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา

- 1) พ่อแม่ควรหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องการเลี้ยงลูกเพื่อให้ลูกเติบโตเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ ﷻ
- 2) พ่อแม่ต้องกำชับ กวดขันเรื่องหะลาละและหะรอมกับลูกๆในการเลือกซื้ออาหาร เพื่อลูกจะได้มีจิตวิญญาณที่ดี ไม่หยาบกระด้าง
- 3) พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างให้ลูกในทุกๆด้าน
- 4) พ่อแม่ควรส่งลูกเรียนโรงเรียนที่การสอนทั้งสามัญและสอนศาสนาตั้งแต่ลูกยังเล็กๆ เพื่อลูกจะได้รับ การอบรมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
- 5) พ่อแม่ต้องฝึกให้ลูกละหมาด ถือศีลอด
- 6) พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่เรื่องการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของลูก
- 7) พ่อแม่ควรรักและเมตตาลูกให้มากๆ ให้ลูกรู้สึกอบอุ่น
- 8) พ่อแม่ควรอบรมลูกด้วยเหตุผลไม่ควรใช้อารมณ์
- 9) พ่อแม่ควรตัดสินใจเลือกซื้อหรือปลูกสร้างบ้านในชุมชนมุสลิมเพื่อให้ลูกจะได้มีบรรยากาศแบบอิสลาม จะทำให้ง่ายต่อการอบรมลูกด้วยหลักการอิสลาม

10) พ่อแม่ไม่ควรตามใจลูกมากเกินไปจนเสียนิสัย ควรฝึกให้ลูกรู้จักอดทน รู้จักรอคอย และรู้จักประหยัด และก็พอใจในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ให้

11) ในการสอนหรืออบรมลูกทุกๆ เรื่องให้ยึดหลักการอิสลามเป็นหลักจากอัลกุรอานและอัลหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แค่นี้ก็จะไม่หลงทาง

12) พ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างมีความสุข ด้วยหวังในความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ

13) พ่อแม่ไม่ควรเปรียบเทียบลูกกับเด็กคนอื่น เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมข้อดีอย่างไม่เหมือนกัน

14) เมื่อลูกทำความผิดพ่อแม่ต้องตักเตือนด้วยความนุ่มนวล อย่าทำโทษลูกด้วยความรุนแรง

15) พ่อแม่ต้องสอนลูกให้ระลึกถึงบุญคุณผู้ที่อบรมเลี้ยงดูมา ทั้งพ่อแม่ ญาติ พี่เลี้ยงเด็ก ครู เป็นต้น

16) พ่อแม่ต้องสอนให้ลูกแยกแยะให้ได้ระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดีที่อิสลามห้าม

17) พ่อแม่ต้องฝึกให้ลูกเชื่อมสัมพันธ์กับญาติ เพื่อนบ้าน

18) พ่อแม่ควรสอนอัลกุรอานให้ลูกตั้งแต่อายุในท้องแม่ ให้ลูกได้ฟังเสียงอัลกุรอานทุกวัน พอลอดออกมา ก็สอนต่อไปเรื่อยๆ จนลูกอ่านได้ ท่องจำได้ ให้ลูกรักและผูกพันกับอัลกุรอาน เพื่อเป็นเกราะคุ้มกันลูกจากสิ่งไม่ดีทั้งหลาย

19) พ่อแม่ต้องฝึกมารยาทแบบอิสลามให้ลูก เช่น มารยาทการกิน มารยาทการเข้าห้องน้ำ มารยาทการทักทายแบบอิสลาม เป็นต้น

20) ตอนลูกยังเด็กๆ ควรละหมาดให้ลูกเห็น ลูกจะร้องไห้ในตอนแรก พอหลายๆ ลูกจะเริ่มคันเคยและอยากจะละหมาดตามพ่อแม่บ้าง พอเขาเริ่มอยากทำด้วยก็ละหมาดไปกับเขา มีชุดละหมาดเล็กๆ น่ารักให้ลูกใส่

21) พ่อแม่ควรให้รางวัลเมื่อลูกทำสิ่งดีๆ เช่น ละหมาดตรงเวลา รางวัลที่ให้อาจเป็นคำชม การกอดหอมลูก หรือรางวัลเป็นสิ่งที่ลูกมีประโยชน์

22) หากมีข้อสงสัยในหลักการอิสลามให้ถามผู้รู้เพื่อจะได้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

23) พ่อแม่ควรทำตัวสนิทสนมกับลูก ให้ลูกเกิดความมั่นใจ รู้สึกปลอดภัย และไว้วางใจ เพราะเมื่อลูกประสบปัญหาเขาจะปรึกษาพ่อแม่ ไม่ปิดบังจนกลายเป็นปัญหาที่เรื้อรัง บานปลาย

24) พ่อแม่ต้องสอนและคอยติดตามให้ลูกคบเพื่อนที่ดี เพราะเด็กวัยรุ่นจะตามเพื่อนมากกว่าพ่อแม่

25) พ่อแม่ต้องระลึกไว้เสมอว่าทุกคนต้องเจอบททดสอบ แต่อาจถูกทดสอบในเรื่องที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรหมั่นขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ ﷻ ทรงเมตตาชี้ทางนำ

26) เมื่อถึงวัยอันควรพ่อแม่ควรมหาผู้ครองที่มีอิมานให้ลูก ไม่ปล่อยให้ลูกไปคบหาเป็นแฟนกันจนเลยเถิดกลายเป็นฟิตนะฮฺ กลายเป็นการทำซินา

27) ไม่ควรกดดันหรือบีบบังคับให้ลูกเรียนในสิ่งที่พ่อแม่ชอบแต่ลูกไม่ถนัดหรือไม่ชอบ เพราะวิชาชีพที่ลูกเรียนต้องอยู่กับเขาไปตลอด

28) หลีกเลี่ยงการวิจารณ์ลูก แต่บอกให้ลูกรู้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี

29) ต้องควบคุมอารมณ์ มีความเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เป็นพ่อแม่ที่เดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย

30) เมื่อลูกมาปรึกษาปัญหาควรอดทนฟังลูกจนจบ แล้วค่อยแสดงความคิดเห็น แต่ไม่ใช่ไปด่วนโกรธหรือทำโทษลูกโดยไม่รับฟังเหตุผล

31) ไม่ควรบีบบังคับลูกมากเกินไป ควรเสนอหลายๆ ทางเลือก แต่บางกรณีอาจจะต้องชี้ขาด

32) ต้องให้ความยุติธรรมกับลูกๆ ทุกคน

33) พ่อแม่ควรเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของลูกทั้งด้านอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการป้องกันอุบัติเหตุ การพาไปรับวัคซีน

34) พ่อแม่ควรดูแลติดตามผลการเรียนของลูก คอยช่วยเหลือด้านการเรียน การจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้ลูก

35) พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกมีจิตสาธารณะ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาที่ครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ประสบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม ได้แก่ การขาดความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบองค์รวม โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมสุขภาพกาย และด้านการส่งเสริมสติปัญญาและภาษา การไม่มีเวลาเนื่องจากต้องทำมาหากิน จนบางครั้งต้องฝากญาติ หรือการจ้างพี่เลี้ยงเด็กมาช่วยดูแล การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง และการทะเลาะกันของบิดามารดา การอาศัยในชุมชนที่ไม่ใช่ชุมชนมุสลิม การส่งลูกเรียนโรงเรียนที่สอนสามัญอย่างเดียว และสุดท้ายการอาศัยเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีแนวคิด ทิศทางในการอบรมเด็กแตกต่างกัน ทำให้ขาดเอกภาพในการสอน และเด็กเกิดความลังเลสับสน ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่ผ่านจากประสบการณ์เดิมคือ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การจัดสรรเวลา การตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้ครอบคลุมทุกด้าน และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของบิดามารดา

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ จะเห็นว่าข้อมูลเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ครอบครัวไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามนั้น เมื่อจัดลำดับความสำคัญ โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคมีดังนี้ คือ

1. ปัญหาพ่อแม่ขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามแบบองค์รวม กล่าวคือครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรในด้านศาสนา แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรในด้านสุขภาพกาย และความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรในด้านสติปัญญาและภาษา

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจอันส่งผลให้พ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3. ปัญหาการขาดสัมพันธภาพที่ดีของพ่อและแม่

4. ปัญหาการอาศัยในชุมชนที่ไม่ใช่ชุมชนมุสลิม

5. ปัญหาการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่ไม่มีการสอนอิสลามศึกษาที่เพียงพอทั้งด้านเนื้อหา และจำนวนเวลาเรียน และ

6. ปัญหาจากการอาศัยร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ทำให้ขาดเอกภาพในการอบรมเลี้ยงดูบุตรภายใต้หลักการเดียวกัน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหานั้นมีความครอบคลุมความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบองค์รวม (ด้านศาสนา ด้านจริยธรรม ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสติปัญญาและภาษา ด้านสังคม และด้านการใช้หลักจิตวิทยาและวิธีการสอน)

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามของครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแล อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม กล่าวคือ หลายครอบครัวไม่ทราบว่าพื้นฐานที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการหรือการดูแลอบรมบุตรนั้น เริ่มต้นมาจากการเลือกคู่ครองที่ดี การตระหนักถึงภาระหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

(บทบาทพ่อ บทบาทแม่) การขอคู่ออให้ได้บุตรที่ดีที่ห่างไกลมารร้ายชัยฏอน การขอคู่ออให้บุตรในครรภ์ การดูแลบุตรในครรภ์อย่างมีคุณภาพ การดูแลบุตรทุกช่วงวัย การส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านควบคู่กันไป รวมไปถึงการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักจิตวิทยาและวิธีการ ที่มีองค์ความรู้จากอัลกุรอาน สุนนะฮฺของท่านนบี ﷺ และตำราการเลี้ยงดูบุตรที่แต่งโดยปราชญ์มุสลิม รวมไปถึงตำราการเลี้ยงดูเด็กทั่วไปที่มีเนื้อหาไม่ขัดกับหลักการอิสลาม ดังนั้นการที่ครอบครัวไทยมุสลิมขาดองค์ความรู้ดังกล่าวถือเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งที่ทุกๆฝ่ายนับจากครอบครัวเองจะต้องหันกลับมาทบทวนบทบาทของตนเองใหม่ ก่อนที่จะเริ่มต้นการมีครอบครัวควรที่จะมีการศึกษาหาความรู้ให้เพียงพอ ในขณะที่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะต้องมีการทบทวนนโยบายในการปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อกำหนดแผนงานในการพัฒนาคน พัฒนาคอร์ปครัวให้มีองค์ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบองค์รวม และมีการกำหนดเนื้อหาแบบเข้มข้นในด้านที่ประชาชนผู้เป็นพ่อแม่ยังมีระดับความรู้ด้านนั้นน้อยเป็นพิเศษ อาทิ ด้านการส่งเสริมสุขภาพกาย ด้านการส่งเสริมสติปัญญาและภาษา เป็นต้น เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เด็กคือกำลังสำคัญในการนำพาประเทศชาติให้ก้าวหน้าและปลอดภัย หากประเทศไทยเต็มไปด้วยเด็กที่อ่อนแอ เด็กที่มีคุณภาพการศึกษาต่ำ ถือเป็นวิกฤติของชาติ ในทัศนะของอิสลามนั้น อิสลามส่งเสริมในด้านการศึกษาหาความรู้ทั้งในส่วนความรู้ที่เป็นฟิรฎุฮัยน และความรู้ที่เป็นฟิรฎุกิฟายฮฺ อิสลามเรียกร้องให้ทุกคนแสวงหาความรู้ เพราะความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ ความรู้มีความสำคัญทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิต อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้างมนุษย์มา พระองค์ตระหนักถึงความสำคัญในการแสวงหาความรู้เป็นอย่างมาก จึงทรงประทานอัลกุรอานแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ด้วย 5 โองการแรก อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ
عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ العلق (5)

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด (1) ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด (2) จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้น ผู้ทรงเจือบุญยิ่ง (3) ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา (4) ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้ (5) (อัลอะลัก: 1-5)

อีกทั้งพระองค์ทรงเทิดเกียรติผู้รู้ตั้งอายุขัยอัลกุรอาน อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ المجادل : 1

ความว่า “อัลลอฮ์ทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้าและบรรดาผู้ที่มีความรู้หลายชั้น” (อัลมัจญ์ดะละฮฺ:11)

และจากหะดีษของท่านนบี ﷺ ว่า

((مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ))²

ความว่า “ ผู้ใดที่ออกไปเพื่อแสวงหาความรู้ ดังนั้นเขาผู้นั้นอยู่ในหนทางของอัลลอฮ์จนกระทั่งเขาได้กลับ (ยังบ้านของเขา)”

² หะดีษบันทึกโดย al-Thirmidhiy หะดีษหมายเลข 2647

ฉะนั้นมุสลิมทุกคนต้องถือปฏิบัติตามเจตนารมณ์แห่งอิสลาม ต้องพยายามศึกษาหาความรู้ ใ้ครอบคลุมทุกๆด้าน เพื่อจะได้นำองค์ความรู้มาอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

2. ครอบครัวไทยมุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้ขาดความตระหนักในสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม จึงไม่ได้จัดสรรหรือบริหารจัดการเวลาให้สามารถที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม เพราะในความเป็นจริงมนุษย์ทุกคนย่อมมีเวลา 24 ชั่วโมงใน 1 วันเหมือนกันหมด ดังนั้นแม้จะมีภารกิจอื่นที่ต้องทำ รวมไปถึงการทำมาหาเลี้ยงชีพ แต่ถ้าทุกคนตระหนักว่าการเลี้ยงดูบุตรมีความสำคัญ ก็จะพยายามจัดสรรเวลาจนได้ทั้งนี้อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำชับใช้ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ในสุเราะฮ์อัตตะหรีม อายะฮ์ที่ 6 อีกทั้งหะดีษของท่านนบี ﷺ ตามที่ยกไว้ในบทความนี้ก็ชี้ชัดแล้วว่าพ่อแม่ต้องให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม เพื่อให้บุตรมีความปลอดภัยจากไฟนรก ทั้งนี้พ่อแม่ต้องไม่ลืมที่จะขอออาละและมอบหมายต่ออัลลอฮฺ ﷻ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ครอบครัวไทยมุสลิมควรตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม
- 2) ครอบครัวไทยมุสลิมควรนำข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการไปปรับใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลาม
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข สถานศึกษา มัสยิด เป็นต้น ควรนำข้อค้นพบไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอบรมพัฒนาให้ความรู้แก่ครอบครัวไทยมุสลิมเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเลี้ยงดูบุตร
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูบุตรควรมีการประสานความร่วมมือกันในการกำหนดนโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์ในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาเด็กในทุกๆด้านอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามทุกช่วงวัยในแต่ละด้านเช่นด้านศาสนา ด้านจริยธรรม เป็นต้น
- 2) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยหลักการอิสลามทุกด้านในแต่ละช่วงวัย นับตั้งแต่ ช่วงบุตรอยู่ในครรภ์มารดา จนกระทั่งบุตรอยู่ในช่วงวัยรุ่น
- 3) ควรศึกษาบทบาทขององค์กรหรือหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน มัสยิด ชุมชน สถานพยาบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยหลักการอิสลาม

เอกสารอ้างอิง

- ชอบรี นภากร และเกาซอร์ อีซา. 2554. **ต้นกล้าแห่งอิสลาม**. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์สายสัมพันธ์ : พระนครศรีอยุธยา
- มุหัมมัด ญะมิล ชัยนู. (2526). **วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกในอิสลาม**. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2559
- สุชา จันทร์อม. (2536). **จิตวิทยาเด็ก**. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมาคมนักเรียนอาหรับ(ผู้แปล).2541. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย** มะดีนะฮ์มุเนาะเราะฮะเราะฮฺ: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์กุรอาน.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2555. **การสร้างเสริมสุขภาพเด็กทุกช่วงวัย**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา
- อนัส แสงอารีย์, 2547. **เด็กในทรรศนะของอิสลาม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่องธรรม.
- อาหมินะห์ ดำรงผล. 2549. **เลี้ยงลูกให้เป็นคนดีแบบอิสลาม**. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- อับดุลลอฮฺ นาซิหฺ อุลวาน. 2553. **เลี้ยงลูกด้วยอิสลาม**. แปลโดยอัล-มุสลิมัต. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่องธรรม.
- อาอิซะฮฺ ฮัมดาน. 2555. **โรงเรียน มุอมีน เลี้ยงด้วยรัก พุ่มพักด้วยศรัทธา**. แปลโดย อับู มุฮัมมัด ณ บ้านหัสเสม. กรุงเทพฯ: บริษัท นวัตกรรมพิมพ์.

หนังสือต่างประเทศ

- al-Bukhari ,Muhammad Ibn Ismail. 1987. **Sahih al-Bukhari**. Beirut : Dar al-Qalam.
- al-Tirmizi, Muhammad Ibn I'sa. 1983. **Sunan al-Tirmizi**. Beirut : Dar al-Fikr.
- al-Nasa'i, 'Abu 'Abd al-Rahman Ahmad Ibn Shu'aib. 1986. **Sunan al-Nasa'i**. s.l. Dar al-Bashir al-Islamiyah.
- Abu Dawud, Sulaiman Ibn al-Ash'ath Ibn Shaddad al-Sijistani. n.d. **Sunan Abi Dawud**. Beirut : Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi.